

Міністерство освіти і науки України  
Дніпровський політехнічний коледж

РОЗГЛЯНУТО ТА УХВАЛЕНО  
на засіданні педагогічної ради  
коледжу 31.08.2017 №1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

*С.С. Касьян* С.С. Касьян

31.08.2017



## **ПОЛОЖЕННЯ**

**про організацію та контроль  
самостійної роботи студентів**

**Дніпропетровського політехнічного коледжу**

**м. Дніпро, 2017**

## 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

### ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ

Сучасний соціальний і економічний розвиток країни потребує перебудови вищої школи і визначає такі її основні принципи:

- активності, самостійності, творчих здібностей майбутніх фахівців;
- розвиток та забезпечення держави кваліфікованими, ініціативними кадрами, які, по-перше, матимуть ґрунтовну практичну підготовку з фаху, по-друге, зможуть самостійно приймати рішення, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, а отже, створювати власними силами нові науково-технічні цінності в майбутньому;

- формування у молодих фахівців прагнення до неперервної самоосвіти, здатності постійно оновлювати здобуті у ВНЗ наукові знання, вміння швидко адаптуватися до змін та корегувати професійну діяльність.

Виконання цих завдань вимагає пошуку шляхів удосконалення навчально-виховного процесу, розроблення нових методів та форм взаємодії викладача і студента. Життям доведено, що тільки ті знання, які студент здобув самостійно, завдяки власному досвіду, думці і діям будуть насправді міцні. Саме тому вища школа поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування у студентів навичок самостійної творчої роботи.

Саме самостійна робота студентів (СРС), підходи до якої потребують докорінних змін, на сучасному етапі повинна стати основою вищої школи, важливою частиною процесу підготовки фахівців.

Як складне педагогічне явище СРС – це особлива форма навчальної діяльності, спрямована на формування самостійності студентів і засвоєння ними сукупності знань, умінь, навичок, що здійснюються за умови запровадження відповідної системи організації всіх видів навчальних занять. СРС двоєдина: формування самостійності як риси особистості й засвоєння знань, умінь, навичок. Це дає змогу сформулювати **основні функції самостійної роботи.**

Засвоєння систематизованих знань з дисципліни визначають **пізнавальну функцію** СРС.

Не менш важливою є функція формування вмінь і навичок, самостійного їх оновлення й творчого застосування (**самоосвітня функція**).

До цього ж, працюючи самостійно, студент змушений повсякчас передбачати й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання

(**прогностична функція**), а також за потреби вчасно корегувати свою діяльність (**корегуюча функція**).

Окрім практичного спрямування, самостійна робота має важливе виховне значення (**виховна функція**), адже вона формує самостійність не тільки як сукупність певних умінь і навичок, а й рису характеру, яка відіграє істотну роль у структурі особистості сучасного спеціаліста вищої кваліфікації. І, нарешті, СРС дає можливість наблизити навчальну діяльність до майбутньої професії через систему типових завдань зі спеціальності та з конкретної дисципліни, тобто реалізувати ранню професіоналізацію навчання.

Зміна концептуальної основи й розширення функції СРС не тільки веде до збільшення її обсягу й важливості, а й викликає зміну у взаємовідносинах між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, тобто корегує всі психолого-педагогічні (організаційні, методичні) засоби забезпечення СРС. Усе це ставить вимоги до пошуку таких форм самостійної навчальної роботи в ВНЗ, коли допомога і контроль з боку викладача, не пригнічуватимуть самостійність та ініціативу студента, а привчатимуть його самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність як особистісну рису характеру.

## 2. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

***Викладачеві рекомендується:***

– провести роз'яснення студентам щодо особливостей СРС з

- дисципліни;
- передбачити систему індивідуальної роботи з кожним студентом;
- визначити критерії оцінки всіх завдань СРС.

Використовувати систему морального заохочення.

Рекомендується враховувати **умови** навчальної діяльності студента:

а) **зовнішні**: місце навчання, приміщення, оснащеність робочими приладами, завдання та методичне забезпечення для їх виконання тощо;

б) **внутрішні**: індивідуальні особливості студентів (стан здоров'я, характер, вміння, навички, інтереси, темп роботи, мотивація навчальної діяльності тощо).

Інтенсифікація навчання, яка є одним з важливих напрямків в організації СРС, досягається за рахунок реалізації принципів, наукової організації праці викладачів і навчальної діяльності студентів за рахунок:

- розробки критеріїв об'єктивної оцінки;
- системи контролю дій студента і терміну виконання завдань (задач для СРС);
- інформація студентів про хід виконання завдань.

Викладачеві рекомендується **враховувати**:

- *дозування* завдань з урахуванням витрат на їх проведення;
- *посильність* завдань щодо їх складності;
- застосування методів *самоконтролю* тощо.

Рекомендується звернути увагу на ОКХ та навчальний план, за відповідною спеціальністю (спеціалізацією) для врахування визначених вимог до знань та вмінь і структурно-логічної послідовності вивчення дисциплін.

Організація СРС – це система заходів з управління, навчання, контролю, стимулювання, які необхідні для забезпечення систематичності та ефективності самостійної роботи студентів.

У процесі організації СРС та забезпечення її функціонування викладач: 1. Комплектує навчально-методичне забезпечення.

2. Враховує при складанні робочої програми, на якому з занять, у яких формах буде здійснено контроль за СРС

Для чіткої організації контрольних заходів рекомендується довести до відома студентів:

- зміст робочої програми (або тематичного плану курсу);
- основні види контролю;
- види самостійної діяльності студентів;
- перелік методичних матеріалів.

Навчальний час, відведений для СРС, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни (згідно Положення про організацію навчального процесу у ВНЗ, наказ МОУ від 02.06.93 № 161).

### **3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СРС**

Необхідне навчально-методичне забезпечення СРС повинно гарантувати необхідні та доступні умови навчання, задовольняти потреби студентів в інформаційних джерелах та методиках вивчення питань.

- До комплекту навчально-методичного забезпечення рекомендується включати:

1. Методичні рекомендації з вивченням курсу (залежно від складеного викладачем тематичного плану дисципліни з врахуванням спеціальності).
2. Опорний конспект лекцій; конспект лекції, підручник.
3. Матеріали на електронних носіях (в тому числі електронні посібники/підручники, мультимедійні презентації тощо)
4. Тестові завдання із ключем до них.
5. Перелік питань для письмових або усних опитувань.
6. Варіанти письмових контрольних/самостійних робіт.
7. Індивідуальні завдання різної складності.
8. Збірники завдань/задач з дисципліни.
9. Інструкції, пам'ятки, методичні рекомендації для виконання

лабораторних та практичних робіт.

10. Графічні матеріали (креслення, схеми, діаграми).

11. Перелік рекомендованої літератури (включити опорні конспекти та методичні матеріали, періодичний друк, ресурси Internet тощо).

Для самостійної роботи студентів рекомендуються завдання:

- для різного виду контролю (поточного, рубіжного, підсумкового);
- для самостійного вивчення теоретичних питань при роботі з основною та додатковою літературою;
- для самостійного набуття практичних навичок (виконання практичних завдань, задач).

Рекомендуються наступні **форми завдань**:

1) завдання-дії: розв'язати задачі, відповісти на питання, тести, виконати вправу;

2) завдання-продукти: конспект, скласти план, написати реферат, підготувати доповідь, зробити переклад, звіт, дайджест за додатковою літературою, матеріалами періодики тощо.

Розробляючи завдання, слід пам'ятати, що навчальною метою викладання є:

- засвоєння студентом теми;
- поліпшити розуміння студентом теми;
- виробити вміння студентом мислити;
- допомогти студентові адекватно оцінити тему;
- поліпшити комунікаційні навички студента;
- поглибити інтерес студента до теми.

Чітко сформульовані завдання дозволяють досягти цих цілей. Вміння формулювати завдання - це частина системи вмінь педагога-професіонала. Завдання рекомендується формулювати таким чином, щоб спрямувати увагу на ті види діяльності, які студенти повинні виконати після набутого у процесі навчання досвіду.

Викладач може запропонувати студентам виконати такі дії: прочитайте, позначте, опишіть, порівняйте, обґрунтуйте, складіть план тощо.

Наприклад, завдання може бути сформульоване таким чином:  
«...прочитайте і складіть...»,  
«...знайдіть і випишіть...» тощо.

При розробці вище зазначених завдань рекомендується врахувати їх професійну орієнтацію; різні рівні (репродуктивні, творчі, дослідницькі); варіативність.

Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів повинно знаходитись у складі НМКД і періодично оновлюватись.

#### **4. КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Контроль СРС – один з найважливіших етапів СРС. Контроль може здійснюватись, як під час аудиторних занять (на семінарських, практичних, лабораторних), так і в позаурочний час у визначені викладачем дати.

Контроль СРС передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання самостійної роботи; рівня роботи студентів, вирішення проблемних питань;
- проведення індивідуальних консультацій;
- оцінку знань, набутих у результаті самостійної навчальної діяльності.

Головне призначення контролю - надання методичної допомоги студентам у формі консультацій та оцінювання їх самостійної роботи.

Система контролю повинна бути реальною і оперативною, витрати часу студентів повинні бути оптимальними. Засоби контролю та методика його проведення обираються викладачем.

Викладачам рекомендовано для сучасної ефективної організації СРС переходити до дистанційних форм роботи зі студентами з використанням різноманітних Інтернет-ресурсів.

## **ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

### **викладачам по написанню методичних вказівок до самостійної роботи студентів**

*Щоб зрозуміти необхідність і суть..., потрібно з'ясувати... Особливу увагу необхідно звернути на...*

*Потім потрібно відповісти на... Далі слід усвідомити...*

*Зокрема, вивчаючи... потрібно мати на увазі, що... Потім потрібно усвідомити чому...*

*Слід звернути увагу на роль... Вивчаючи, потрібно з'ясувати... Важливо також звернути увагу на...*

*Крім цього, особливу увагу слід приділити...*

*В подальшому потрібно перейти до розгляду... усвідомити... Необхідно розібратись від яких факторів залежить...*

*По завершенню вивчення... потрібно з'ясувати... Необхідно засвоїти...*

*Слід вивчити...*

*Вивчаючи...; потрібно з'ясувати... Особливо слід розібратися у тому... Розглядаючи... потрібно простежити...*

*Особливо важливе значення для багатьох питань цього навчального курсу має розуміння... Спираючись на ..., треба уважно прогнозувати суть ...*

*Щоб засвоїти поняття..., необхідно з'ясувати... Для розуміння... потрібно простежити...*

*На основі матеріалів... необхідно проаналізувати проблеми... Особливо потрібно з'ясувати...*

*Далі потрібно розібратися в...*

*Пристаюючи до вивчення... слід зважати на те, що...*

*При визначенні... потрібно з'ясувати, яким чином вона (він) впливає на... На основі даних... слід проаналізувати...*

*На завершення вивчення теми необхідно розібратися у...*

*Насамперед потрібно з'ясувати причини... При цьому слід звернути увагу на особливості... Необхідно детально розібратись...*

*Розглядаючи..., потрібно звернути увагу... Треба також розбиратись в особливостях...*

*Важливо розібратись у...*



*Передусім треба мати на увазі, що... У даній темі мова йде про... Після цього необхідно зосередитись на вивченні суті...*

*Треба зрозуміти суть...*

*Щодо... треба мати на увазі, що не у всіх підручниках чітко... Тому, треба зрозуміти...*

*Приставаючи до вивчення питання про ....необхідно насамперед , з'ясувати мету... суть..., розібратись., Слід також розібратись...*

*Одним з важких для розуміння є питання по... тому слід...*

*Враховуючи, що..., треба детально вивчити... При цьому слід звернути увагу на суть...*

*Використовуючи знання, отриманні при вивченні теми... слід розглянути...*

*Необхідно звернути увагу... При вивченні останніх потрібно осмислити... І, нарешті, потрібно засвоїти суть...*

*Розпочати вивчення теми слід з розгляду... При цьому треба чітко усвідомити суть (визначити вплив)...*

*Особливу увагу слід приділити методам...*

*Після вивчення... необхідно зробити висновки, узагальнення... Прослідкувати певні закономірності...*

*Ознайомлюючись з альтернативними поглядами, викладіть своє бачення цієї проблеми... Порівняйте...*

*Дані показники занесіть в таблицю, проаналізуйте, зробіть висновки... Намалюйте діаграму... прокоментуйте, зробіть аналіз, висновку... Прочитавши виділіть основні напрямки, етапи...*